

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004

2009

Dokument ze zasedání

6. 4. 2005

B6-0094/2005/rev

NÁVRH USNESENÍ,

které by mělo ukončit diskusi o prohlášeních Rady a Komise

a které v souladu s čl. 103 odst. 2 jednacího řádu

předložil Anders Samuelsen

za Výbor pro zahraniční věci

ke stavu regionální integrace na západním Balkánu

Usnesení Evropského parlamentu o stavu regionální integrace na západním Balkánu

Evropský parlament,

- s ohledem na výroční zprávy Evropské komise o procesu stabilizace a přidružení pro jihovýchodní Evropu,
 - s ohledem na svá předchozí usnesení o zemích jihovýchodní Evropy a o procesu stabilizace a přidružení, a to zejména na usnesení ze dne 20. listopadu 2003,
 - s ohledem na historickou návštěvu chorvatského premiéra v Srbsku a Černé Hoře dne 15. listopadu 2004 a na společné prohlášení, které bylo při této příležitosti podepsáno a v němž obě strany zdůrazňují své odhodlání vstoupit do Evropské unie a přání nalézt řešení zbývajících problémů, k nimž patří ochrana menšin, návrat srbských uprchlíků do Chorvatska a informace o Chorvatech, kteří jsou od války pohřešováni,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci o prodloužení mandátu Evropské agentury pro obnovu (A6-0031/2004)¹ a na otázky k ústnímu zodpovězení položené Radě (B6-0026/04) a Komisi (B6-0025/04),
 - s ohledem na čl. 108 odst. 5 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že v roce 1999 zahájila EU proces stabilizace a přidružení se zeměmi západního Balkánu (Albánie, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Srbsko a Černá Hora a Bývalá jugoslávská republika Makedonie (**FYROM**)) jako svůj hlavní příspěvek k Paktu stability, který vytváří strategický rámec vztahů těchto zemí s EU a zahrnuje současně navázání nových smluvních vztahů (dohody o stabilitě a přidružení) a program pomoci (CARDS),
- B. vzhledem k tomu, že bilaterální vztahy doplňují multilaterální rámec rozvoje regionální spolupráce a dobrých sousedských vztahů jako základních podmínek pro konkrétní vyhlídky na členství,
- C. vzhledem k tomu, že zasedání Evropské rady ve Feiře a v Nice (v červnu, resp. v prosinci 2000) výslovně uznalo evropské směřování zemí účastnících se procesu stabilizace a přidružení a jejich potenciál jako kandidátů na členství v EU,
- D. vzhledem k tomu, že tyto země dosáhly pokroku, ale že před nimi stojí ještě mnoho úkolů, než dokončí přechod k plně fungující demokracii a tržnímu hospodářství a než budou schopny zvládnout bližší připojení k EU; a že jakkoli je jejich evropské směřování nesporné, celkově bude další pokrok v tomto směru záviset na schopnosti těchto jednotlivých zemí dosáhnout výrazných posunů vpřed,
- E. vzhledem k tomu, že státní unie Srbska a Černé Hory, vytvořená z podnětu EU

¹ P6 TA-PROV(2004)0056

pro usnadnění procesu demokratických a hospodářských reforem a pro urychlení integrace země do EU, nespĺňuje v současnosti očekávání,

- F. vzhledem k tomu, že cílem činnosti EU musí být vytvoření demokratického Kosova nejen pro etnickou většinu, nýbrž pro všechny etnické skupiny, které v Kosovu žijí, a vzhledem k tomu, že současná i budoucí pomoc musí být založena na těchto principech; vzhledem k tomu, že výsledky tohoto úsilí jsou neuspokojivé; vzhledem k tomu, že situace v Kosovu a nedostatečná bezpečnost zbývajících příslušníků srbské komunity a jiných nealbánských komunit, zejména poté, co propuklo etnické násilí v březnu 2004, má rovněž nepříznivý dopad na situaci v Srbsku,
- G. vzhledem k tomu, že není vždy dodržována rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244 týkající se návratu srbských a dalších uprchlíků do jejich měst v Kosovu,
- H. vzhledem k tomu, že velký počet vnitřních vysídlelců v Srbsku a Chorvatsku představuje další finanční zátěž pro obě země,
- I. vzhledem k tomu, že k nestabilitě v regionu přispívá přítomnost polostátních útvarů a jejich dosud nevyjasněný status,
- J. vzhledem k tomu, že současný institucionální rámec vzniklý na základě Daytonských dohod подрývá životaschopnost Bosny a Hercegoviny a brání evropské integraci;
- K. vzhledem k tomu, že ztroskotáním referenda v Bývalé jugoslávské republice Makedonii dne 7. listopadu byla připravena cesta pro plné uplatnění Ochridské dohody a zvýšilo se tempo evropské integrace,
- L. vzhledem k tomu, že nadcházející zahájení rozhovorů o přistoupení s Chorvatskem by mělo být považováno za pozitivní signál vyslaný všem zemím v regionu, pokud jde o jejich evropskou perspektivu,
 - 1. zdůrazňuje, že v souladu s evropskou strategií bezpečnosti, která byla přijata v prosinci 2003, je západní Balkán regionem s nejvyšší prioritou pro EU a že budoucnost tohoto regionu je jednoznačně spojena s evropskou integrací, ale že tato budoucnost do značné míry závisí na samotných zemích tohoto regionu;
 - 2. poznamenává, že politické vlastnictví a znalost technických mechanismů evropské integrace jsou důležitými prvky, ale že je nutno posílit příslušné instituce, zejména volené orgány (v zemích regionu), a uznává, že to bude vyžadovat značné množství dalších finančních prostředků;
 - 3. vyjadřuje vážné znepokojení nad ekonomickou a sociální situací v regionu; zdůrazňuje, že řešení této zásadní otázky je jedním z hlavních předpokladů pro zajištění stabilního rozvoje těchto zemí; vyzývá vlády a EU, aby učinily ze sociálního a hospodářského rozvoje jednu z nejvyšších priorit;
 - 4. připomíná, že na vrcholné schůzce hlav států Bosny a Hercegoviny, Chorvatska a Srbska a Černé Hory v červenci 2002 bylo přijato společné prohlášení o naplňování Daytonské dohody, o zachování zásady neměnnosti hranic, o podpoře návratu uprchlíků

a o spolupráci při evropské integraci;

5. vítá bilaterální dohodu o ochraně menšin, kterou dne 15. listopadu 2004 uzavřelo Chorvatsko a státní unie Srbska a Černé Hory a v níž obě strany vyjádřily svou vůli uznat, že národnostní menšiny jsou pozitivním prvkem, který společnost obohacuje;

Bosna a Hercegovina

6. konstatuje, že devět let po podepsání Daytonské dohody zůstávají nevyřešeny zásadní politické problémy, že země je rozdělena a politická stabilita je křehká; zastává názor, že jsou naléhavě třeba nové politické iniciativy založené na přístupu zdola nahoru a na účasti tří národů žijících v zemi jako sousedé v udržitelném míru;
7. upozorňuje na priority, které je stále ještě třeba vyřešit: plná spolupráce s ICTY, otázky bezpečnosti, budování institucí, infrastruktura, dodávky energie; vítá rozhodnutí EU převzít operace k zachování míru po jednotkách SFOR, které řídí NATO, jejíž mandát skončil 2. prosince 2004, a v této souvislosti zdůrazňuje obrovský význam této dosud nejrozsáhlejší vojenské mise EU, která značně zviditelní EU v Bosně; bere na vědomí, že se tím EU stane hlavním mezinárodním činitelem v Bosně, který bude mít k dispozici nejen vojenské prostředky, ale i civilní nástroje, včetně hospodářské pomoci, obchodní výměny a politického dialogu; poukazuje na rozpory v postoji některých politických sil v Bosně a Hercegovině, které otevřeně podporují evropskou integraci, brání však nezbytným reformám nutným pro fungování státu;
8. vítá skutečnost, že EU je připravena vzít na sebe větší odpovědnost za stabilitu v Bosně a Hercegovině, než tomu bylo v minulosti; poukazuje na to, že největší vojenská mise EU EUFOR doplňuje policejní misi EU v Bosně a Hercegovině; zdůrazňuje proto, že převzetí operací SFOR na zachování míru, vedených dosud Severoatlantickou organizací, k němuž došlo v prosinci 2004, je deset let po Daytonském setkání velkou příležitostí pro další pokrok; bere na vědomí, že součástí mise jsou jak vojenské, tak politické složky; vyzývá Radu, aby zajistila co nejlepší koordinaci mezi různými aktéry a aby zajistila, že Evropský parlament bude dobře informován a bude dostávat o misi EUFOR konkrétní informace;
9. vítá činnost ředitelství pro evropskou integraci v rámci vlády Bosny a Hercegoviny; je si vědom pozitivních změn, ke kterým došlo; opakuje, že je důležité, aby orgány nadále pokračovaly v procesu reformy a obrátily svou pozornost k prioritám, kterými je například potírání korupce a organizované trestné činnosti, pátrání po válečných zločincích, kteří jsou dosud na svobodě, řešení velmi špatného stavu hospodářství, příliš vysoké náklady na udržení funkční státní správy a celkově nedostatečná administrativní kapacita;
10. lituje rozhodnutí Spojených států – které vstoupilo v platnost v červnu 2003 – udělit americkým občanům v Bosně imunitu, díky níž nemohou být stíháni Mezinárodním trestním tribunálem v Haagu, poté, co jej uznal parlament Bosny a Hercegoviny;
11. vyzývá bosenské orgány, zejména vládu Srbské republiky, aby plně spolupracovaly s ICTY při stíhání osob obviněných z válečných zločinů, a pokud bude tento požadavek splněn, podpoří v budoucnu přizvání Bosny k účasti v programu Partnerství pro mír; zdůrazňuje, že nejvýznamnějším problémem zůstává skutečnost, že dosud nebyly potrestány osoby obviněné z válečných zločinů a že je obtížné dosáhnout jejich vydání, což brání

usmíření národů a rozvoji vzájemné důvěry mezi nimi; vyzývá orgány Bosny a Hercegoviny na všech úrovních veřejné správy, občanskou společnost, pravoslavnou církev a všechny ostatní odpovědné činitele, aby vynaložily veškeré úsilí na to, aby Karadžić a Mladić byli postaveni před ICTY; v této souvislosti vítá, že policie Srbské republiky nedávno zatkla osm osob na základě místních zatykačů za válečné zločiny a že Rada přijala rozhodnutí zmrazit aktiva většího počtu osob obviněných z válečných zločinů;

12. uznává, že v Bosně a Hercegovině je dosud zapotřebí Úřadu vysokého představitele; požaduje větší transparentnost a kontrolu Evropského parlamentu, pokud jde o činnost a rozhodnutí tohoto úřadu, zejména s ohledem na plánovaný postupný přesun jeho činnosti na vlastní orgány Bosny a Hercegoviny;
13. je krajně pobouřen zjištěním, které učinili vědci z UNEP, že vzorky vody a půdy odebrané v různých částech Bosny a Hercegoviny jsou kontaminovány ochuzeným uranem; vyjadřuje své znepokojení nad pasivitou ohledně doporučení UNEP, aby byly zamořené oblasti dekontaminovány;
14. vítá opětovné připojení elektrických generátorů v Bosně a Hercegovině, Chorvatsku, Bývalé jugoslávské republice Makedonii a Srbsku a Černé Hoře k západoevropskému systému UCTE, od něhož se tyto země odpojily v roce 1991; je přesvědčen, že opětovné sjednocení bosenského trhu, dříve rozděleného mezi Federaci a Srbskou republiku, napomůže hospodářskému zotavení Bosny;

Srbsko a Černá Hora

15. poukazuje na to, že příští dva roky budou klíčové pro státní unii v Srbsku a Černé Hoře, neboť nalezení řešení uspokojivého pro obě strany bude zásadním faktorem pro stabilitu v celém regionu; opakuje, že EU by měla být připravena pomoci Srbsku a Černé Hoře dospět k trvalému uspořádání, přičemž by měla zaujmout nestranný postoj, pokud jde o to, jak by tento vztah měl vypadat;
16. lituje, že Srbsko a Černá Hora stále nespolupracuje s ICTY, a vyzývá úřady, aby dále pokročily v reformě armády a policie a zvláště se přitom zaměřily na tajnou policii;
17. připomíná vládě Srbska a Černé Hory, že úcta k základním právům a svobodám včetně práv etnických a národnostních menšin je jedním z kodaňských kritérií a základní podmínkou pro další účast v procesu stabilizace a přistoupení, který může případně vést až k členství v EU;
18. je si vědom toho, že budoucí rozhodnutí o statutu Kosova budou mít politické důsledky pro Srbsko, a vyzývá proto Bělehrad a Prištinu, aby vedly dialog v duchu spolupráce s cílem nalézt konstruktivní řešení pro budoucnost Kosova;
19. vyzývá Evropskou komisi, aby urychleně dokončila práce v souvislosti se studií proveditelnosti, aby mohla být co nejdříve zahájena jednání o uzavření dohody o stabilizaci a přidružení s Evropskou unií;

20. bere na vědomí výsledky nedávných voleb (23. října), lituje však nízké volební účasti, zejména hromadného bojkotu těchto voleb ze strany srbské menšiny v Kosovu, a skutečnosti, že to jednoznačně ukazuje, jak hluboká a nezacelená jsou nepřátelství na tomto území;
21. uvědomuje si, že vyhodnocení zavádění norem bude zahájen v polovině roku 2005 s cílem rozhodnout o možnosti zahájení dialogu o budoucím statutu Kosova;
22. požaduje však, aby kosovské úřady přijaly rozhodná opatření pro zajištění bezpečnosti všech občanů Kosova;
23. uznává důležitost vyhledávacího mechanismu procesu stabilizace a přidružení (STM) jako prostředku podpory Kosova při strukturálních reformách, které odpovídají standardům EU;
24. zdůrazňuje, že více než pět let po konfliktu není známo, jaký osud postihl téměř 3 500 obyvatel Kosova; vyzývá vládu Srbska, aby aktivně spolupracovala a poskytla veškeré informace týkající se pohřešovaných osob; rovněž vyzývá kosovské úřady, aby poskytly veškeré informace o 500 kosovských Srbech, kteří jsou stále nezvěstní;
25. vyzývá kosovské úřady, aby respektovaly práva srbské komunity, usnadnily návrat srbských uprchlíků, dodržovaly rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1244 a bojovaly proti organizovanému zločinu a obchodu s drogami s větším odhodláním;

Albánie

26. je znepokojen tím, že politická atmosféra v Albánii je problematická, protože napětí uvnitř vládnoucí strany vyústilo v její rozštěpení; vyjadřuje politování nad neschopností albánské vlády účinně jednat; očekává od všech politických stran, že učiní konkrétní kroky pro zlepšení politického klimatu;
27. zdůrazňuje nutnost zlepšit fungování veřejné správy Albánie a bojovat proti svévolnému jednání úřadů; doporučuje, aby byla přijata širší opatření s cílem poskytnout prostředky nutné pro boj s korupcí, organizovaným zločinem, obchodováním s lidmi, zbraněmi a drogami a pro pokrok směrem k vytvoření nezávislého a výkonného soudnictví, zejména rozvoj fungující jurisdikce ve správním sektoru;
28. uvědomuje si, že vzhledem k roli, kterou musí Albánie hrát v boji proti organizované trestné činnosti, je klíčovým činitelem pro stabilizaci regionu;
29. je si vědom, že je ještě stále třeba učinit mnoho pro rozvoj hospodářství (např. čtvrtina obyvatel žije pod hranicí chudoby) a že je nutné bojovat s korupcí a zvýšit transparentnost; upozorňuje na obtížnou situaci v sektoru vzdělávání, zejména s ohledem na naléhavou potřebu zajistit rovné příležitosti, pokud jde o vzdělání dětí z celé země;
30. vyzývá albánskou vládu a albánské úřady, aby respektovaly práva řecké národnostní menšiny, a zdůrazňuje, že pokrok v jednáních o dohodě o stabilizaci a přidružení a evropská perspektiva Albánie přímo závisejí na dodržování lidských práv a práv menšin;

Bývalá jugoslávská republika Makedonie

31. zastává názor, že plná účast Bývalé jugoslávské republiky Makedonie na procesu evropské integrace bude přínosem nejen pro tuto zemi, ale také pro celý region;
32. vítá úsilí, které vláda vyvinula při provádění decentralizačních reforem, které jsou součástí rámcové dohody podepsané v Ochridu v roce 2001; vítá výsledek referenda z listopadu 2004, které ukázalo, že evropské směřování země má podporu obyvatelstva a vytváří podmínky pro další reformy; zdůrazňuje, že snahám Bývalé jugoslávské republiky Makedonie o decentralizaci by se mělo dostat přiměřené podpory z programů EU, které by měly být dále „dekoncentrovány“, aby k nim mohly svými odbornými znalostmi přispět i národní a místní orgány;
33. je toho názoru, že ztroskotání referenda o teritoriálním rozdělení připravuje cestu k usmíření mezi dvěma hlavními etnickými skupinami tak, jak se uvádí v Ochridské dohodě, s cílem učinit Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii vzorem mírového soužití a přispět ke stabilizaci celého regionu;
34. žádá Komisi EU, aby nyní zapojila orgány zemí přímo do systému finančního řízení pomoci EU, jak se uvádí v programu CARDS;

Chorvatsko

35. vítá rozhodnutí přiznat Chorvatsku statut kandidátské země, které bylo přijato dne 18. června 2004¹;
36. těší se na brzké zahájení vstupních rozhovorů s Chorvatskem na základě principu vlastních zásluh;
37. vyzývá chorvatskou vládu, aby pokračovala v dialogu se sousedními zeměmi a aby plně spolupracovala s ICTY;
38. vyzývá Chorvatsko, aby v dialogu se Slovinskem urovnalo zbývající spory o pohraničních oblastech, vyvarovalo se jednostranných akcí s cílem ohrožit stanovení slovinsko-chorvatských hranic a ovlivnit vymezení hranic bez dohody a aby realizovalo dohodu s bývalou Jugoslávií (dnešním Srbskem a Černou Horou) o poloostrově Prevlaka a o nerušené námořní dopravě do Kotorského zálivu (Boka Kotorska) a aby učinilo vše, co je v jeho silách, pro vytvoření podmínek pro návrat uprchlíků a pro jeho usnadnění;
39. bere na vědomí návštěvu chorvatského premiéra Sanadera v Bělehradu v listopadu 2004, první oficiální návštěvu tohoto druhu od rozpadu bývalé Jugoslávie; poukazuje na to, že premiér Sanader a srbsko-černohorský prezident Marović podepsali dohody o národnostních menšinách a o vědecko-technické spolupráci a že se shodli na tom, že k budoucnosti Chorvatska i Srbska a Černé Hory musí patřit členství v Evropské unii;
40. vyzývá úřady, aby učinily významné kroky pro usnadnění návratu uprchlíků a pro zajištění spravedlivých a účinných domácích soudů pro zločiny spáchané v době

¹

války;

Obecné body

41. vyzývá k lepší koordinaci akcí mezinárodního společenství v tomto regionu; poznamenává, že vzhledem k mnoha činitelům, kteří hrají roli v tomto regionu, je třeba vymezit/přerozdělit jejich pravomoci; zvláště upozorňuje na potřebu jednoznačného přerozdělení odpovědností/pravomocí Evropské agentury pro rozvoj a „dekoncentrovaných“ delegací Evropské komise v tomto regionu;
42. vyzývá k přesnějšímu vymezení strategie EU pro Balkán na několik následujících let a zejména s ohledem na zahájení přístupových jednání s Chorvatskem žádá, aby EU obzvláště citlivě vážila, jaký signál vyše ostatním státům jihovýchodní Evropy;
43. poukazuje na to, že proces stabilizace a přidružení na západním Balkánu je nezbytným rámcem pro dané země na jejich cestě k členství v EU;
44. poukazuje na to, že by měla být posílena role procesu stabilizace a přidružení a dohod o stabilitě a přidružení a že by EU měla vytvořit jasný program postupných kroků integrace;
45. vzhledem k tomu, že je třeba, aby se pokrok na cestě regionu směrem k EU týkal celé společnosti, zejména tvůrců veřejného mínění, vyzývá Radu a Komisi, aby urychleně přijaly opatření na posílení spolupráce v oblasti hraničních kontrol jako součásti širší strategie pro region spadající pod spravedlnost a vnitřní věci (SVV), jejíž součástí by měla být studie o dopadech postupného zmírňování vízové povinnosti pro země v regionu, kterou vypracuje Komise a jejíž závěry by měly být předloženy do konce roku 2005; studie by se měla zvláště zaměřit na otázku, jak usnadnit pohyb studentů a zástupců nevládních organizací a politických institucí;
46. zdůrazňuje, že země tohoto regionu mohou samy učinit mnoho pro to, aby napomohly dalšímu pokroku na cestě k integraci do EU, a to splněním následujících podmínek:
 - spolupráce s ICTY;
 - provádění účinné politiky pro návrat uprchlíků a vysídlených osob;
 - dodržování lidských práv a práv menšin;
 - provádění aktivních politik namířených proti korupci, organizovanému zločinu, obchodování s lidmi, zbraněmi a drogami;
47. poznamenává, že jedním z klíčových cílů politiky EU by měl být systematický a postupný přesun úkolů spojených s prováděním a řízením pomocí EU, vyšší zapojení místních a národních orgánů a postupné zvyšování účasti občanské společnosti a demokratických sil, jakmile pro to budou mít dotyčné země dostatečný potenciál;
48. vyzývá všechny země v regionu ke společnému úsilí o koordinaci regionální infrastruktury, protože pokrok v této oblasti má zásadní význam pro hospodářskou integraci regionu;
49. lituje, že stále v plném rozsahu nedošlo k návratu uprchlíků a vnitřních vysídlelců v regionu;

50. je nadále vážně znepokojen hromadným odchodem mladých lidí a odlivem mozků z tohoto regionu a mírou chudoby a nezaměstnanosti, které spolu vzájemně souvisejí;
51. poznamenává, že minová pole na Balkáně jsou stále vážnou překážkou pro rozvoj a integraci regionů jihovýchodní Evropy a že ačkoli se v minulých letech podařilo učinit v této věci mnoho, je třeba v zemích tohoto regionu pokračovat v činnosti v rámci akce EU pro odstraňování nášlapných min, aby bylo dosaženo cíle Ottawské úmluvy vyhlásit do roku 2010 oblasti bez nášlapných min;
52. zastává názor, že rozvoj a podpora skutečné občanské společnosti je nezbytným faktorem pro posilování demokratických institucí a pro přípravu cesty k dokonalému usmíření mezi stranami;
53. důrazně žádá Komisi, aby předložila konkrétní projekt na vytvoření oblastí s větší svobodou pohybu mezi sousedícími regiony, což povede k rozvoji přeshraniční a regionální spolupráce;
54. důrazně žádá Komisi, aby propagovala a podporovala vytváření partnerských programů na úrovni obcí a podporovala všechny činnosti zaměřené na usnadnění vzájemných kontaktů mezi různými činiteli v EU a v zemích, které se účastní procesu stabilizace a přidružení;
55. požaduje bezodkladné zahájení dialogu mezi všemi příslušnými politickými činiteli o statutu Kosova a těší se na hmatatelné výsledky těchto rozhovorů;
56. důrazně žádá země západního Balkánu, aby přijaly a uplatnily Kodex EU o vývozu zbraní;
57. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států a kandidátských zemí, všem vládám a parlamentům v regionu, koordinátorovi EU pro Pakt stability, zvláštním zástupcům EU v regionu, zvláštnímu zástupci OSN v Kosovu, OBSE a Radě Evropy.